

Öğrenmede Etkili Yollar: Öğrenme Stratejileri ve Öğretimi

Yrd. Doç. Dr. Ali Rıza ERDEM
Pamukkale Üniversitesi
arerdem@pamukkale.edu.tr

ÖZ: Öğrenme stratejileri bireyin kendi kendisine öğrenmesi kolaylaştıran yaklaşımlardan her biridir. Öğrenme stratejileri yineleme, anlamlandırma, örgütleme, anlamayı izleme, duyuşsal stratejiler olarak sınıflandırabilir. Okullarda öğrencilere belli disiplinlerin temel kavram ve ilkeleri öğretilirken öğrenme stratejileri de öğretilmelidir. İlköğretimden başlayarak öğretimin her düzeyinde derslerde konunun gerektirdiği öğrenme stratejilerinin öğretimine yer verilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Öğrenme, Öğrenme Stratejileri, İlköğretim, öğretim

Effective ways of learning: learning strategies and teaching

ABSTRACT: Learning strategies are the ways that help the individuals' learning activities when they learn by themselves. Learning strategies can be classified as reputation, meaningfulness, organizations, following the meanings and cognitive strategies. When students are being learned fundamentals of concepts and principles of disciplines, at the same time they should be learned about learning strategies in schools. Every level of education particularly beginning the elementary school, the courses should be included both the topics and learning strategies

Key Words: Learning, Learning strategies, Primary Education, instruction

1. GİRİŞ

Öğrenirken karşılaşılan güçlükler, yeterli öğrenememe, çalışmak istememe, çalışmak isteyip de çalışmama, çok çalışıp da başarılı olamama, yeterli performansı gösterememe, öğrencilerin, öğretmenlerin ve öğrenci velilerinin sıklıkla dile getirdikleri sorunlardır. Öğrenme, bilgiyi otomatik olarak sıralı bir şekilde öğrencilerin kafasına boşaltmak değildir. Öğrenme, öğrencilerin fikri katılımı ve uygulamasını gerektirir. Çağ bilgisinin değişkenliği ve bilimdeki hızlı gelişmenin bilgiyi sürekli olarak yenilediği, geliştirdiği günümüzde "hangi bilgiyi öğreteceğiz? "nasıl öğreteceğiz?" sorunlarıyla karşı karşıya kalınmıştır. Bilginin, becerinin öğrenilmesi-öğretilmesi, bir yöntem sorunudur (Fındıkçı, 1992, Erginer 1994, Harmanlı 2000, Özer 2003).

1.1. Öğrenme stratejisi

Öğrencilerin başarıları, büyük ölçüde kendi öğrenme biçimlerinin farkında olmalarına ve kendi öğrenmelerini yönlendirmelerine bağlıdır. Bu durum öğrencilere öğrenme stratejilerinin ilköğretimden başlayarak öğretmek gerektiğini ortaya koymaktadır.

- Weinstern & Mayer 'e (1986) göre öğrenme stratejisi, "öğrenen kişinin öğrenme sırasında gerçekleştirebileceği ve onun kodlama sürecini etkilemesi umulan davranışlar ve düşünceler" dir (aktaran Subaşı 2000).
- Arends'e (1997) göre öğrenme stratejisi, belleğe yerleştirme ve geri getirme gibi bilişsel stratejileri ve bilişsel stratejileri yönlendirici yürütücü biliş süreçlerini kapsayan, öğrenenin öğrenmesini etkileyen, öğrenen tarafından kullanılan davranış ve düşünme süreçlerine işaret etmektedir.
- Harmanlı'ya (2000) göre öğrenme stratejisi, öğrenmeyi gerçekleştirmek için izlenen yol, öğrencinin kendi kendine öğrenebilmesi için kullandığı işlemler; öğrencinin öğrenme sırasında kullandığı ve öğrencinin kodlama sürecini etkileme amacıyla olan davranış ve düşüncelerdir.

Öğrenme stratejisinin amacı, öğrencinin duyuşsal durumunu etkileme ve onun yeni bilgiyi seçmesini, örgütlemesini ve bütünleştirmesini kolaylaştırmaktır (Harmanlı 2000).

2. ÖĞRENME STRATEJİLERİ

Öğrenmenin etkili yolları var mıdır? Hangi öğrenme stratejisi ile çalışırsak daha iyi öğreniriz? Matematik öğrenirken kullandığımız öğrenme stratejisini Türkçe öğrenirken de kullanmak mümkün müdür? Bu ve bunun gibi sorular bizi “öğrenme stratejileri” lerine götürür. Öğrenme stratejileri bireyin kendi kendisine öğrenmesi kolaylaştıran yaklaşımlardan her biridir. Öğrenme stratejileri ile öğrencinin öğreneceği bilgileri (a) Seçmede, (b) Edinmede, (c) Düzenlemede ve (d) Bütünleştirmede etkili yollar izlemesi amaçlanır. Öğrenme stratejileri ise Yineleme, Anlamlandırma, Örgütlenme, Anlamayı izleme, ve Duyuşsal stratejiler olarak sınıflandırılabilir (Öztürk 1995, Özer 1998, Arı & Üre & Yılmaz ?, Yılmaz & Sünbül 2000, Subaşı 2000).

2.1. Yineleme Stratejileri

Temel etkinlik zihinsel yinelemedir. Olduğu gibi hatırlanması istenen bilgilerin öğrenilmesinde bu stratejiler etkilidir. Temel öğrenmeler için kullanılır. Öğrenciler yineleme stratejilerini ana sınıfında öğrenmeye başlar. Öğrenciler 6-7 yaşlarında yineleme stratejilerini kendilerine öğretildiğinde ve söylendiğinde kullanırlar. 11-12 yaşlarından itibaren de öğrenciler yineleme stratejilerini kendiliğinden kullanma eğilimi gösterirler. Değiştirmeden yazma-anlatma, aynı sözcüklerle yazma, satır altı çizme yineleme stratejileridir (Özer 1998).

- **Metinde yazıların altını çizme.** Anahtar sözcüklerin ve temel düşüncelerin altının çizilmesi, öğrenciler tarafından yaygınlıkla kullanılmaktadır. Ancak altını çizme, okunan metinde önemli düşüncelerle, önemli olmayanın ayırt edilmesine dayanır. Bazı öğrenciler tüm tümcelerin altını çizerler. Özellikle küçük sınıflarda öğrencilerin ön bilgilerinin yetersiz olması ve önemli düşünce ile önemli olmayanın ayırımını yapamaması nedeniyle bu hata daha fazla görülür. Arends, (1997) altını çizmenin iki yararından bahseder. *Birincisi*, altını çizme anahtar sözcükleri, temel düşünceleri fiziksel olarak yerleştirir, böylece gözden geçirme ve anımsama hızlı ve etkili gerçekleşir. *İkincisi*, altı çizilerek seçme süreci, varolan bilgiye yeni bilginin birleştirilmesine yardım eder Altını çizme anahtar noktalara, temel düşüncelere okuyanın dikkatini odaklayacağı stratejilerden biri olmasına karşın, küçük sınıflardaki öğrenciler için uygun değildir. Brown ve Smiley (1977) altıncı sınıfın altındaki öğrencilerin önemli bilgiyi belirlemede yeterli olmadıklarını, bu nedenle altını çizme stratejisinden yararlanamadıklarını bulmuşlardır. Altını çizme anahtar noktalara, temel düşüncelere okuyanın dikkatini odaklayacağı stratejilerden biri olmasına karşın, küçük sınıflardaki öğrenciler için uygun değildir (aktaran Subaşı 2000).
- **Aynı sözcüklerle not alma.** Burada metnin kenarına metin içerisindeki aynı sözcükler kullanılarak not alınır. Metin kenarına not alma, öğrencinin tekrar etmesine, yeni bilgiye hazır olmasına ve kodlamasına yardımcı olur (Arends 1997).
- **Değiştirmeden yazma.** Metin okunduktan sonra gerek duyulan bölümler olduğu gibi birkaç kez yazılır.

Yineleme stratejileri iki temel öğrenme özelliğini kazanmada etkilidir (Özer 1998).

- 1) **Seçme özelliği:** Öğrenciler öğrenme sürecindeki önemli öğeleri dikkat ederek seçebilirler.
- 2) **Edinme özelliği:** Öğrenciler yeterince yineleme yaparak o öğeleri kazanabilirler.

2.2. Anlamlandırma Stratejileri

Bilgi birimleri arasında ilişki kurarak anlamlı öğrenmeyi sağlayan stratejilerdir. Öğrenciler bu stratejilerde öğrenmeyi amaçladıkları yeni bilgiyi, daha önce öğrendikleri ve uzun süreli belleklerinde var olan bilgilerle bütünleştirerek, ona anlam yükleyerek öğrenirler. Zihinsel imge oluşturma, tümcede kullanma, benzetim yapma, özet çıkarma, not alma anlamlandırma stratejileridir (Özer 1998).

- **Zihinsel imge oluşturma:** Özellikle çiftli çağrışım öğrenme, sıralı liste öğrenme veya serbest hatırlama durumlarında yararlanır. Çiftli çağrışım öğrenmesinde “kitap-çocuk” biçimindeki bir sözcük çiftini hatırlatmayı amaçlayan bir öğrenci, zihninde kitap okuyan bir çocuk canlandırabilir. Sıralı liste öğrenmesinde dizi olarak verilen sözcük, sayı ve resim gibi öğeler sırasıyla yada sıra gözetmeksizin öğrenilebilir.
- **Tümce kullanma.** Anahtar sözcük yöntemi ile birlikte yabancı dilde sözcük öğrenmede, çeşitli konularla ilgili kavram ve olguların öğrenilmesinde kullanılır.
- **Benzetim yapma.** Öğrenilecek bilginin önceden kazanılmış bilgilerle yapay benzerliklerin kurulmasıdır. Yeni bilginin daha önceden bilinen eski bilgi kullanılarak, somut olarak açıklanmasına yardımcı olur. Karşılaştırma kullanma da eklemeyi sağlayan bir başka yoldur. Karşılaştırmalar, düşünceler yada özellikler arasında benzerlikleri ve ayrılıkları gösterir.
- **Özet çıkarma.** Metnin ana çizgileriyle anlatılmasıdır. Özetlemede öğrenci, metindeki ana düşünceyi belirler, önemli düşüncelerle ayrıntıları ayırt eder, düşünceler arasında ilişki kurar ve onları kendi cümleleriyle anlatarak bütünleştirir. Yazılı bir materyalin özetlenmesi etkili bir öğrenme yoludur. Özetleme ile metnin anlaşılması ve anımsanması kolaylaşır.
- **Not alma** metnin ana noktalarını bölümler arasındaki ilişkileri açıklayarak, bilgileri daha anlamlı ve kullanışlı biçime dönüştürerek yazmadır. Doğru olarak not alınır yeni bilgi, varolan bilgiye etkili bir biçimde ilişkilendirilir ve işlenmiş olarak bilginin düzenlenmesine yardımcı olur. Bununla beraber birçok öğrenci metnin altını çizmede olduğu gibi iyi not alamaz. Bazı öğrenciler öğretmenin söylediği her şeyi yazarlar. Bu tür öğrencilerin önemli düşünceleri bulmada ve amaca uygun tanımlamada güçlükleri vardır. Öğretmenin anlattığı her şeyi onun tümceleriyle yazmaya kalkan öğrenci, not almayı bilmiyordur. Ayrıca bir konuşmacı dakikada yaklaşık 125 sözcük kullanarak konuşur. Öğrenci kısaltarak yazmaya kalksa bile her söyleneni kaydetmesi olanaksızdır. Etkili not alma, bireyin kendi tümceleri ile ana düşünceleri saptama, önemli düşünce ve noktaları özetleyerek, birleştirerek bir biçim oluşturmaktır. (Subaşı 2000)

Anlamlandırma stratejilerinin temel işlevi, öğrencilerin öğrenilecek bilgi ile önceden öğrendikleri bilgileri ilişkilendirmelerini, bütünleştirmelerini sağlamaktır. (Özer 1998)

2.3. Örgütlenme Stratejileri

Öğrenilecek bilgilerin yeniden düzenlenip yapılandırılarak öğrenilmesini sağlayan stratejilerdir. Örgütlenme stratejileri anlamlandırma stratejileriyle birlikte kullanılır. Örgütlenme kavramının ilk kullananlardan biri Ausubel’dir Ön örgütleyiciler olarak ifade edilen bu kavram, öğrenilmesi gereken konuya göre öğrencilerin hazırlanması ve önceden öğrendikleriyle yeni öğrenilecek bilgilerin sistemli olarak kavranmasına yardımcı olan araçları kapsamaktadır (Hergenhahn 1988’den aktaran Yılmaz & Sümbül 2000).

Örgütlenme stratejileri gruplama, terim ya da düşünceleri bir araya getirme, küçük alt parçalara bölmeyi içerebilir. Ayrıca önemli düşünceleri belirlemeyi ya da daha geniş bilgiden ana düşünceleri çıkarmayı da içerir. Örgütlenme stratejisini kullanan kişi materyali yeniden yapılandırarak düzenleyecek ve kendisi için anlamlı hale getirecektir. (Subaşı 2000)

Bu stratejilerde taktik ve öğrenme etkinlikleri olarak özellikleri benzerlik ve benzerliklere göre gruplama, karşılaşılan bilgi bütünü anlamlı ve önemli öğelere ayırma, bir metnin içerisindeki temel, yardımcı noktaları ve bunlar arasındaki ilişkileri gösterme gibi durumlar sayılabilir.

Örgütlenme stratejilerinin bireyin üst düzeyde düşünmesini gerektirecek bir formda düzenlenmesi gerekir. Örgütlenme anlama ve zihinde kalıcılıkta kolaylık ve etkililik

sağlayacaktır. Ana çizgileri çıkarma, bilgi şeması oluşturma, çizelgeleştirme örgütlenme stratejileridir (Özer 1998).

- **Ana çizgileri (hatları) çıkarma.** Metnin ana ve yardımcı düşüncelerini sözcük ve sözcük öbekleri biçiminde belirlemedir. Öğrenci, bir öğrenme konusu yada ünitesinin ana ve alt başlıklarını çıkararak bunlar arasında ilişkiler kurulabilir. Ana hatlar oluşturmada öğrenciler değişik konu yada düşünceleri bazı temel düşüncelerle ilişkilendirmeyi öğrenir.
 - **Bilgi şeması (haritası) oluşturma.** Metindeki ana düşüncelerle yardımcı düşüncelerin ilişkilerini nedensel veya aşamalı şekilde gösterilmesidir. Şemalaştırma (haritalama); düşünceler arası ilişkilerin görselleştirilmesidir. Metindeki önemli düşünceler birbirleri ile ilişkilendirilir. Öğrenciler kavramsal harita oluşturmada, mantıklı kalıplara düşünceleri sıralamayı ve her bir konuda belirlenen anahtar düşünceleri ilişkilendirmeyi öğrenirler. Bilgi şemaları kimi kez aşamalı bir biçimde kimi kez de nedensel ilişkileri gösteren biçimde düzenlenir. Bilginin şemalandırılması öğrencilere çok eğlenceli gelebilir. Bilginin görselleştirilmesi, öğrencilerin yeni materyali daha etkili öğrenmelerine ve düşünceler arası ilişkileri anlamalarına, anahtar oluşturmaktan daha çok yardımcı olur. (Subaşı 2000)
 - **Çizelgeleştirme.** Metindeki bilgileri çizelge biçiminde düzenlemedir. Öğrenci dikey ve yatay bölmelere sahip bir çizelge yaparak bilgileri gruplandırıp ilişkilendirebilir.
- Örgütlenme stratejileri 2 temel amaca ulaşılmasına katkı sağlar (Özer 1998)*
- (1) Kısa süreli aktarılacak bilgilerin seçilmesi
 - (2) Kısa süreli bellekte düşünceler arasındaki ilişkilerin yapılandırılmasıdır.

2.4. Anlamayı İzleme Stratejileri

Öğrencilerin kendi öğrenmelerini düzenlemelerine, yürütmelerine ve denetlemelerine yön veren stratejilerdir. Arends (1997) göre öğrenenlerin burada benimsedikleri belli öğrenme stratejilerini kullanma yetenekleri ve kendi düşünceleri üzerine düşündükleridir.

Anlamayı izleme, öğrencilerin bilişi bilgisine sahip olmalarını gerektirir. Biliş bilgisi, bireyin kendi biliş yapısı ve bu yapının nasıl işlediği ile ilgili bilgidir. Her öğrencinin biliş bilgisi farklıdır. Bilişi bilgisine sahip bir öğrenci öğrenmelerinde kendisine şu soruları sorup yanıtlayabilir:

- Bu konuyu niçin öğreniyorum?
- Öğrenme etkinliği sonunda neleri öğreneceğim?
- Öğrenmek için nasıl bir yol izlemeliyim?
- Konuyu öğrenmek için ne kadar süre yeterli olur?
- Öğrenip-öğrenmediğimi nasıl denetleyebilirim? (Özer 1998).

Bilişi bilgisi iki temel öğeyi içerir. (Subaşı 2000)

- 1) **Bilişe ilişkin bilgi.** Öğrenen kişinin, belirli bir öğrenme durumunda kullandığı çeşitli öğrenme stratejileri ve kendi öğrenme sürecine ilişkin anlayışa sahip olmasıdır. Örneğin; görsel eğilimli bir öğrenci kavram haritaları oluşturmanın, yeni bilgiyi anlama ve anımsamada kendisi için iyi bir yol olduğunu bilir.
- 2) **Bilişi izleme.** Bireyin öğrenilecek durumun öğrenilmesinde en uygun stratejiyi seçme, kullanma, izleme ve değerlendirme, yeniden düzenleme yapma yeteneğidir

Bilişi bilgisi gelişmiş bir öğrenci neyi, nasıl, hangi hızla öğrenebileceğini bilir, kendine uygun öğrenme stratejilerini seçebilir. Sorunları belirleme ve tanımlama, dikkatini toplama ve tepkilerini yönlendirme, kendini pekiştirme ve değerlendirme, hatalarını düzeltme ve çözüm üretme anlamayı izleme stratejileridir (Özer 1998).

- **Sorunları belirleme ve tanımlama.** Bireyin kendi öğrenmesiyle ilgili karşılaştığı sorunların farkına varabilmesi ve bunları tanımlayabilmesidir.
- **Dikkatini toplama ve tepkilerini yönlendirme.** Bireyin dikkatini öğrenmeleri üzerine yönlendirebilmesidir.

- **Kendini pekiştirme ve değerlendirme.** Bireyin kendi öğrenmeleri üzerinde öğrenip – öğrenemediğini denetleyebilmesidir.
- **Hatalarını düzeltme ve çözüm üretme.** Bireyin kendi öğrenmeleri üzerinde yaptığı hataları düzeltmesi ve yinelememesidir.

2.5. Duyuşsal Stratejiler

Öğrenmede güdüsel ve duygusal engelleri kaldırmaya yardım eden stratejilerdir. Öğrenciler kendi kendilerine öğrenirken uygun bilişsel stratejileri kullansalar bile kimi kez öğretim hedeflerine ulaşmada güçlüklerle karşılaşır. Bu güçlükler, duygusal etmenlerden kaynaklanabilir. Öğrenmede duygusal ya da güdüsel etmenlerden oluşan engelleri ortadan kaldırmak için kullanılan stratejiler duyuşsal stratejiler olarak adlandırılmaktadır. (Subaşı 2000)

Öğrencilerdeki dikkati toplayamama, olumsuz tutumlara sahip olma, sınav kaygısı duyma gibi engelleri duyuşsal stratejilerden yararlanarak kaldırabiliriz. Dikkati yoğunlaştırma, olumlu tutum geliştirme, güdülenme, kaygıyı azaltma (güven sağlama) duyuşsal stratejilerdir (Özer 1998).

- **Dikkat yoğunlaştırma.** Dikkati öğrenilen konu üzerinde yoğunlaştırmadır. Dikkatin başka yöne yönelmesi genellikle çalışırken veya okurken, radyonun açılması, oda arkadaşının içeri girmesi gibi dışsal etmenlerden oluşur. Öğrenciler öğrenmelerini en iyi destekleyen çevresel özellikleri belirleyip, düzenleyerek ruhsal yapılarını öğrenme için en uygun duruma getirirler. Başka bir deyişle, ortamlarını öğrenmeleri için düzenlerler (Özer 1998, Subaşı 2000). Dikkatin dağılması kimi kez öğrenenden de kaynaklanır. "Bunu anlayamadım", "Bu projeyi yapma olasılığım zayıf" gibi kendi kendine olumsuz düşünme güdülenmeyi düşürerek dikkati azaltır. Meichenbaum (1977) kendi kendine olumsuz konuşmalar yapan öğrencilerin bundan vazgeçerek, kendileriyle ilgili anlatımları olumlulaştırmalarını önermektedir (aktaran Subaşı 2000)
- **Olumlu tutum geliştirme.** Tutum, bireyi belli insanlar, nesnelere ve durumlar karşısında belli davranışlar göstermeye yönelten davranış eğitimidir. Öğrencilerin derse, okula, öğrenmeye ve öğretene karşı olumsuz tutumlara sahip olması öğrenmesini olumsuz yönde etkiler. Bu olumsuzluğun nedenleri bulunarak giderilmeli ve öğrencinin öğrenmeye karşı olumlu tutumlar kazanması sağlanmalıdır. (Özer 1998)
- **Güdülenme.** Bireyi öğrenmesi için harekete geçiren güç kaynağıdır. Güdülenmiş öğrenci, öğrenme sorumluluğu taşır, öğrenmekten zevk alır, öğrenmeyi gerçekleştirmek için sürekli çaba gösterir. İlgiyi artırmada kullanılan bir strateji de öğrenilenlerle varolanları bütünleştirme çabasıdır. Öğrenen kendine şu soruyu sormalıdır; "Bu bilgi bildiklerimle uyuyor mu?" Eğer varolan bilgi ve önceden öğrenilen düşünceler ile yeni bilgi arasında ayrılık varsa, öğrenen bunları uzlaştırmaya çalışmalıdır. (Subaşı 2000)
- **Kaygıyı azaltma (güven sağlama)** Kaygı, güçlü istek yada dürtünün amaca ulaşmasını engelleyen tedirgin edici durumdur. Kaygı en çok derslerde ve sınavlarda "başarılı olamama" durumuyla ilgili olarak görülür. Aşırı kaygı düzenli çalışarak, başarı elde ederek ve özgüven geliştirilerek giderilebilir. (Özer 1998) Güven, öğrenmede çaba harcama ve amaca ulaşmada bireyin inançlarında ortaya çıkar. Olumlu öz-konuşmalar, güvenin sağlanması ve sürmesinde etkili olabilir. Güveni olumsuz etkileyen etmenler ise anksiyete, test kaygısı, verilen görevi iyi yapamama korkusu olabilir. (Subaşı 2000)

3. ÖĞRENME STRATEJİLERİNİN ÖĞRETİMİ

Öğrencilerin gerek örgün eğitimde derslerde başarılı olmaları, gerekse örgün eğitimden sonra yaşadığımız bilgi çağında kendilerini geliştirebilmeleri için kendi kendilerine öğrenmeleri ve öğrenmelerini izleme yeterliği kazanmaları gerekmektedir. Öğrencilerin öğrenme stratejileriyle ilgili şu bilgi ve becerileri kazanmaları gereklidir (Özer 1998).

- **Öğrenme stratejileri ve özellikleri.** Hangi öğrenme stratejileri vardır? Bunların benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir? Hangi düzeydeki öğrenciler tarafından kullanılması uygundur?

- **Öğrenme stratejilerinin kullanma biçimleri.** Öğrenme stratejilerinin her biri nasıl kullanılır yada uygulanır? Stratejilerden en üst düzeyde yararlanmak için, uygulama sırasında neler göz önünde bulundurulmalıdır?
- **Öğrenme stratejilerinin kullanma yerleri.** Her bir öğrenme stratejisi ne tür bilgilerin öğrenilmesinde daha etkilidir? Hangi öğrenme stratejisinden hangi amaçla yararlanmak daha uygun olur?

Okullarda öğrencilere belli disiplinlerin temel kavram ve ilkeleri öğretilirken öğrenme stratejileri de öğretilmelidir. İlköğretimden başlayarak öğretimin her düzeyinde derslerde konunun gerektirdiği öğrenme stratejilerinin öğretilmesine yer verilmelidir. Çünkü iyi bir öğretim, öğrencilere nasıl öğreneceklerini, nasıl anımsayacaklarını, nasıl düşüneceklerini, güdülenmelerini nasıl sağlayacaklarını öğretmeyi içerir. (Subaşı 2000) Öğrenme stratejilerinin öğrencilere öğretilmesinde iki temel yaklaşım izlenebilir (Özer 1998)

- (1) **Doğrudan öğretim.** Öğrenme stratejileri, bağımsız öğretim yada ders konuları olarak ele alınıp öğretilir. Bu amaçla, genellikle okullarda eğitim programlarında öğrenme stratejilerine bağımsız bir ders olarak yer verilir. Kimi okullarda da öğrenme stratejileriyle ilgili kısa süreli kurslar düzenlenir.
- (2) **Yönlendirmeli öğretim.** Öğrenme stratejileri dersin konularıyla birlikte yer geldikçe öğretilir. Bu öğretim yaklaşımında öğretmen, öğretim stratejilerinin öğretiminde model işlevi görür. Ayrıca öğretmen stratejiyle ilgili bilgiler verir, öğrencilere de stratejiyi doğru biçimde uygulamasını yaptırır.

4. SONUÇ

Etkili bir öğrenme için öğrenen kişi öğrenme sorumluluğunu yüklenmeli ve öğrenmeye etkin olarak katılmalıdır. Öğrenmenin başarıyla yerine getirebilmesi, öğrenmeye en uygun stratejinin kullanımına bağlıdır. Öğrenme stratejileriyle ilgili bilgi ve beceriler ilköğretimden başlayarak bireye kazandırılmalıdır. Böylece bireyin, (a) hem örgün eğitimde derslerde daha başarılı olmaları, hem de (b) örgün eğitimden sonra yaşadığımız bilgi çağında kendilerini geliştirebilmeleri sağlanır.

KAYNAKLAR

- Arends R. I. (1997) Classroom Instruction and Management. The McGraw-Hill Companies, Inc
- Arı, R. & Üre, Ö. & Yılmaz, H. (?) Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi (Eğitimin Psikolojik Temelleri) Konya: Mikro Yayınları
- Erginer, E. (1994). Öğrenmeyi Öğretmede Disiplini Geliştirme. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 94,15-21
- Fındıkçı, İ. (1992). Bilgi Toplumunda Eğitim Kurumları. *Yaşadıkça Eğitim*, 25, 20-25.
- Harmanlı, Z. (2000) Öğrenme Stratejileri (Etkili Öğrenme Eğitimi), İzmir: DEÜ, Buca Eğitim Fakültesi
- Özer, Bekir (1998), Eğitim Bilimlerinde Yenilikler (Editör: Ayhan Hakan) içinde Öğrenmeyi Öğretme (ss: 147-162) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, No:559.
- Özer, Z. (2003) Düşünen, Tartışan, Çözüm Üreten Toplum İçin Etkin Öğrenme <http://www.genetikbilimi.com/genbilim/etkinogrenme.htm> [18.04.2003 tarihinde alınmıştır]
- Öztürk, B. (1995) Genel Öğrenme Stratejilerinin Öğrenciler Tarafından Kullanılma Durumları (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Subaşı, G. (2000). Etkili Öğrenme: Öğrenme Stratejileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 146 <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/146/subasi.htm> [24.03.2003]
- Yılmaz, H. A. & Sünbül, M. (2000) Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Konya: Mikro Yayınları, No:11